

1247.
nēst. 1955.

LATVIJAS VALSTS
ARHĪVS

Maģistrs Gūlis (1840-1955),
lietišķās mākslas meistars

F - 1247

Pētījumā izlūma

J. Madernieks - mākslinieks, LPSR Nopelniem bagātais mākslas darbinieks / 1870.g. - 1955.g. /

J. Madernieka dzīves ceļš sākas 1870. gada 27. februārī Vecgulbenes Lejasgala " Vecmaderniekos ". Tas turpinās Vecpiebalgas draudzesskolā un vēlāk Rīgas amatniecības , bet no 1892. līdz 1909. gadam - Štiglica mākslas skolā Pēterpilī . Beidzis to ar uzslavu, viņš saņem stipendiju un divus gadus pavada ārzemēs.

1903. gadā Madernieks apmetas uz dzīvi Rīgā, kur 1904. gadā sākas viņa zīmēšanas skolotāja gaitas. Vienlaikus viņš zīmē metus istabas iekārtām, mēbelēm, tekstilijām (segām, paklājiem, aizkariem utt.), sienas rotājumiem un citiem lietišķās mākslas izstrādājumiem.

Viņa daiļrade apdzied dzimtenes dabu, tautas folkloru un bagāto tautas mākslas pūru. Tā aizved Ziemeļvidzemē, Pededzes krastos, un stāsta par autora bērnības vietu dabu. Madernieka kompozīcijas un meti rāda fantastiskus folkloras tēlus un dabas motīvus apvienojumā ar tautas ornamentiem.

Madernieks nav cilvēks, kas apmierinātos ar dabas studijām un metu zīmēšanu. Viņš piesaista sev uzmanību arī kā mākslas kritiķis. Ap mākslas darbu vērtēšanu viņš sāk nodarboties jau Pēterpilī, kur aktīvi piedalās mākslas augstskolu latviešu studentu apvienībā " Rūķis ". Apvienības vadītāji Ā. Alksnis un J. Rozentāls ierosina, lai Madernieks darbojas mākslas kritikā. Viena no pirmajām asākajām polemikām norisinās ar tēlnieku G. Šķilteru un grafiķi R. Zariņu 1910. gadā Rīgā sakarā ar 1. latviešu mākslas izstādi. Madernieks neglāsta savu uzskatu pretiniekus. Viņš ir principiāls un, būdams labs vārda meistars, spēj aizstāvēt savu pārliecību.

Trešais J. Madernieka darbības lauks ir jauno mākslinieku sagatavošana (1904-1935) gan dažādās Rīgas un Maskavas skolās, gan 1904. gadā atvērtaajā privātstudijā, kur pirmās nopietnā - kā zināšanas iegūst ievērojamie lietišķās mākslas meistari A. Cīrulis un P. Šteinbergs. Tur mācās arī daudzi izcili gleznotāji : Kārlis Miesnieks, Uga Skulme, Jānis Liepiņš , Romāns Suta u.c.

Rīgas 1. valsts ģimnāzija
N. Draudainas ģimnāzija

21
1945. gada 26. februārī J. Madernieka lielos nepelnus atzinīgi novērtē LPSR valdība, piešķirot sirmajam māksliniekam Latvijas PSR Nopelniem bagātā mākslas darbinieka nosaukumu.

J. Madernieka darbīgās rokas, asais prāts un dedzīgā sirds stāj darboties 1955. gada 19. jūlijā. Viņu apglabā Meža kapos.

J. Madernieka fonds CVOR arhīva glabāšanā tika nodots 1961. gadā no Valsts latviešu un krievu mākslas muzeja atbiru veidā. Apstrādāšanai fonds nodots 1962. gada oktobrī. Fondā saglabājās :

- radošā darba materiāli /skices un daļēji uzmetumi, re - produkcijas/
- Madernieka rokraksts /autobiogrāfija, piezīmes/
- sarakste /Alfrēda Kalniņa vēstules u.c./
- personīgie /biogrāfiskie/ materiāli /diplomi, apliecība, goda raksti, u.c./
- reprodukciju kolekcija savākta no bildēm un zīmējumiem, dabas skatu un arhitektūras pieminekļu fotogrāfijas, izgriezumi par kultūras darbiniekiem u.c. /fondradis J. Madernieks/
- Iestāžu ziņas, kas skar mākslinieka īpašuma jautājumus, kā arī ielūgumi, koncerta programmas
- latviešu komponistu notis ar autoru veltījumiem
- materiāli no avīzēm un žurnāliem par mākslinieka dzīvi un radošo darbību
- paša mākslinieka, radnieku, kolēģu un citas fotogrāfijas
- daļa grāmatu no J. Madernieka personīgās bibliotēkas ar mākslinieka autogrāfu, kuras viņš izmantoja savā daiļradē

No materiāliem saformētas 67 /sešdesmit septiņas/ vienības glabāšanai.

Fonds Nr. 1247

Madernieks Jūlijs (1870 – 1955), lietišķās mākslas meistars

Aprakstījuma (vēsturiskās izziņas) papildinājums

Papildinājums veikts saistībā ar 4 (četrus) nesakārtotu lietu atrašanu saistībā ar J. Madernieku. Balstoties uz 2007. gada 3. aprīlī izdoto aktu par atrastiem dokumentiem, fondam pievienotas J. Maderniekam adresētās vēstules, J. Madernieka darinātās krēsla un radnieku, skolnieku un paziņu fotogrāfijas. Fonds tiek papildināts ar 4 (četrām) lietām, kas iekļautas 1. apraksta papildinājumā par 1909. - 1950.g.

Papildinājumu sastādīja:
Personu fondu un trimdas dokumentu daļas
galvenais arhīvis

/G. Kraulis/

2007. gada 11. maijā.

Latvijas Valsts arhīvs

LIETAS Nr. _____ APLIECINĀJUMA LAPA

Lietā numurētas 3 (trīs) _____
ar cipariem un vārdiem _____ lapas,

tajā skaitā: litera lapas _____

numēracijā izlaistas lapas _____

un + _____ iekšējā apraksta lapas
ar cipariem

Lietas noformēšanas un fiziskā stāvokļa īpatnības	Lapu Nr.

Lapu aizpildīja M. K. K.

06.06.2007.
datums

amats

M. K. K.
paraksts

B. C.
paraksta atšifrējums